

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการใช้หลักสูตรในระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาโรงเรียนในเครือภคินี คณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) แบบสังเกตและแบบศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับกรอบแนวคิดการวิจัย ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของ 6 โรงเรียน โดยผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนละ 1 คน รวม 6 คน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ 6 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 กลุ่มประสบการณ์ รวม 36 คน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนละ 6 กลุ่มประสบการณ์ ประสบการณ์ละ 1 คน รวม 36 คน ซึ่งได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) รวมผู้ให้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 78 คน และผู้วิจัยได้เข้าสังเกตการจัดการสอนของครูในชั้นเรียนทั้ง 36 คน ซึ่งเป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการหาค่าร้อยละ สถานภาพของผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยนำเสนอเป็นตารางพร้อมทั้งบรรยายประกอบ ส่วนสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรของโรงเรียนทั้ง 6 โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ในภาพรวม ผู้วิจัยนำเสนอเป็นตารางวิเคราะห์เนื้อหาแล้วอธิบายเป็นความเรียง ซึ่งจากข้อมูลผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์

1.1 ผู้บริหารของโรงเรียนทั้งหมดเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31-35 ปี และ 41-45 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งระหว่าง 1-5 ปี

1.2 หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ของโรงเรียนทั้งหมดเป็นเพศหญิง ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-30 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ดำรงตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูผู้สอน ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ระหว่าง 1-5 ปี

1.3 ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนทั้งหมด ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 26-30 ปี และ 31-35 ปี จบการศึกษาระดับปริญญาตรี สอนอย่างน้อยคนละ 3 กลุ่มประสบการณ์ ปฏิบัติหน้าที่ครูผู้สอนระหว่าง 1-5 ปี

2. สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2.1 สภาพและปัญหาการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร

2.1.1 การเตรียมบุคลากร โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูทุกคน ให้มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร ด้วยการให้เอกสารหลักสูตร เอกสารประกอบหลักสูตร และวารสารทางการศึกษาไว้ศึกษาด้วยตนเอง รวมทั้งส่งผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ส่วนใหญ่ เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุง โดยหน่วยงานที่จัดการฝึกอบรมให้แก่โรงเรียนส่วนใหญ่ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และศูนย์บริการการศึกษาทะเลเขื่อน หลังการฝึกอบรมผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมดนำความรู้ที่ได้รับมาให้คำแนะนำปรึกษา และติดตามการใช้หลักสูตรของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูทุกคน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ยังจัดให้มีการประชุมบุคลากรเดือนละหนึ่งครั้งด้วย ส่วนหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูทุกคนที่ได้เข้ารับการฝึกอบรมของโรงเรียนทั้งหมด ได้นำความรู้ที่ได้รับมาให้ความช่วยเหลือแก่บุคลากรที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตและ การใช้สื่อ และ

อบรมในเรื่องการเขียนแผนการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การผลิตและ การใช้สื่อ และการวัดผลและประเมินผล และให้คำปรึกษาแนะนำหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูที่ไม่ได้เข้ารับการฝึกอบรม

สำหรับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรม บุคลากรดังกล่าวได้รับการแนะนำและถ่ายทอดเนื้อหา เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรจากผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูที่ได้รับการฝึกอบรม รวมทั้งได้รับเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรจากโรงเรียนทั้งหมดไว้เพื่อศึกษาเพิ่มเติมด้วยตนเอง

ปัญหาการเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมในโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงน้อย และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ของโรงเรียนทั้งหมดมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการนำหลักสูตรฉบับปรับปรุงมาใช้บ้าง โดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และการเขียนแผนการสอน บุคลากรดังกล่าวในโรงเรียนทั้งหมดแก้ปัญหาเรื่องนี้ด้วยการศึกษาเอกสารหลักสูตรเพิ่มเติมด้วยตนเอง

2.1.2 การเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรไว้ให้ครูศึกษาด้วยตนเอง โดยจัดเก็บเอกสารหลักสูตรและวารสารทางการศึกษาไว้ในห้องสมุดหรือในห้องพักครู ส่วนเอกสารประกอบหลักสูตร โรงเรียนส่วนใหญ่มอบให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ทุกคนมีไว้ใช้ส่วนตัว เพื่อสะดวกแก่การจัดการเรียนการสอน นอกจากนี้โรงเรียนทั้งหมดได้รับการสนับสนุนด้านเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร ตลอดจนวารสารต่าง ๆ จากกรมวิชาการ คุรุสภา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสำนักพิมพ์บางแห่ง รวมทั้งโรงเรียนได้จัดซื้อไว้บริการครูด้วย

ปัญหาการเตรียมเอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร พบว่า โรงเรียนทั้งหมดได้รับเอกสารดังกล่าวช้า และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนทั้งหมดยังไม่มีเอกสารหลักสูตรไว้ศึกษา โรงเรียนทั้งหมดแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการจัดซื้อเอกสารหลักสูตรที่มีจำหน่ายจากร้านค้าของทางราชการไว้ให้ครูศึกษาเพิ่มเติม ส่วนครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนทั้งหมดแก้ปัญหาด้วยการนำหนังสือแบบเรียน คู่มือครู และแผนการสอนตามหลักสูตรก่อนปรับปรุงและเอกสารกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ของศูนย์บริการการศึกษาฯ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2.1.3 การเตรียมสื่อการสอน โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมสื่อการสอน ทุกกลุ่มประสบการณ์ซึ่งเป็นสื่อประเภทวัสดุ และสื่อประเภทอุปกรณ์ โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียม โดยการจัดซื้อสื่อที่ครูต้องการ โรงเรียนส่วนใหญ่มีห้องเก็บสื่อโดยเฉพาะ และมอบหมายให้ครูเป็นผู้ ดูแลรับผิดชอบห้องเก็บสื่อ นอกจากนี้ โรงเรียน 2 โรงเรียนยังส่งหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครู บางคนเข้ารับการฝึกอบรม สำหรับการเตรียมสื่อของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูของโรงเรียน ส่วนใหญ่ มีวิธีการเตรียมสื่อโดยการศึกษาจากเนื้อหาในหนังสือแบบเรียน

ปัญหาการเตรียมสื่อการสอน พบว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และ ครูของโรงเรียนส่วนใหญ่มีเวลาเตรียมสื่อการสอนน้อย และมีคาบสอนมาก รวมทั้งมีนักเรียนในความ ควบคุมดูแลเป็นจำนวนมากด้วย นอกจากนี้ หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูไม่มีฝีมือ ทำให้สื่อที่ ผลิตได้เป็นสื่อที่ไม่น่าสนใจ และโรงเรียน 1 โรงเรียน ครูไม่เห็นความจำเป็นในการใช้สื่อการสอน จึงไม่ผลิตสื่อใหม่ ๆ ขึ้นใช้ สำหรับวิธีแก้ปัญหาดังกล่าว โรงเรียนส่วนใหญ่ใช้ของจริงที่หาได้ง่าย และใช้ภาพที่อยู่ในหนังสือแบบเรียน หรือวาดภาพบนกระดานให้นักเรียนดู และจัดทำสื่อการสอน ร่วมกันเพื่อช่วยเหลือกันและกัน

2.1.4 การเตรียมอาคารสถานที่ โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมอาคารสถานที่ เพื่อให้การใช้หลักสูตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ ห้องเรียน โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมห้อง เรียน โดยจัดให้มีโต๊ะและเก้าอี้เท่ากับจำนวนนักเรียน ตั้งเป็นแถวตอนเรียงยาวตลอดห้อง นอกจากนี้ โรงเรียนทั้งหมดยังเตรียมห้องสมุดด้วย โดยที่โรงเรียน 3 โรงเรียนเตรียมห้องสมุดไว้สำหรับนักเรียน ระดับประถมศึกษาโดยเฉพาะ สำหรับห้องวิทยาศาสตร์นั้น โรงเรียนส่วนใหญ่จัดเตรียมไว้ 1 ห้อง สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษากับระดับมัธยมศึกษาใช้ร่วมกัน นอกจากนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ยัง ได้เตรียมห้องสื่อการสอน สำหรับเก็บสื่อการสอนประเภทต่าง ๆ รวมทั้งจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบ จัดเก็บสื่อการสอน โดยให้ความสะดวกในการเบิกและคืนสื่อส่วนห้องแนะแนว โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ ได้เตรียมห้องแนะแนว สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา แต่มีโรงเรียน 2 โรงเรียนที่จัดระเบียบ สะสมสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา สำหรับห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ โรงเรียน 3 โรงเรียน เตรียมไว้สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ซึ่งครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นำนักเรียนเข้าไปใช้ได้ ส่วน โรงเรียนอีก 3 โรงเรียนไม่มีห้องปฏิบัติการภาษาอังกฤษ โรงเรียนให้นักเรียนฝึกปฏิบัติโดยให้นักเรียน ฟังเทป และพูดตามเทปในชั้นเรียน

ในการจัดการเรียนการสอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย โรงเรียน ทั้งหมดเตรียมสถานที่ได้อาคารเรียนและหอประชุมให้เป็นห้องเอนกประสงค์ สำหรับให้นักเรียน ฝึกปฏิบัติวิชานาฏศิลป์ ศิลปศึกษา พลศึกษา และกิจกรรมสร้างนิสัย นอกจากนี้โรงเรียนส่วนใหญ่

ยังเตรียมห้องจริยศึกษา สำหรับให้นักเรียนฝึกกิจกรรมด้านจริยธรรม หรือเรียนพระธรรมคำสอนด้วย ส่วนการจัดการเรียนการสอนกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพ โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ครูจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน

ปัญหาการเตรียมอาคารสถานที่ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีปัญหาในเรื่องการเคลื่อนย้ายโต๊ะเรียนเพื่อจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการกลุ่ม เพราะมีนักเรียนในชั้นเรียนเป็นจำนวนมาก และโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการจัดเตรียมห้องวิทยาศาสตร์ คือ โรงเรียนเตรียมอุปกรณ์วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา น้อย นอกจากนี้ โรงเรียนส่วนใหญ่ยังไม่ได้จัดเตรียมห้องแนะแนวสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ปัญหาดังกล่าวโรงเรียนทั้งหมดกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาวิธีที่เหมาะสมเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

2.1.5 การเตรียมการวัดผลและประเมินผล โรงเรียนทั้งหมดเตรียมเอกสารวัดผลและประเมินผล ตามระเบียบการวัดผลและประเมินผลของกระทรวงศึกษาธิการคือ สมุดประจำตัวนักเรียน (ป.01) และแบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี (ป.02) สมุดประจำชั้น (ป.02-2) บัญชีเรียกชื่อ (ป.03) หลักฐานแสดงผลการเรียนเพื่อย้ายสถานศึกษาหรือได้รับการยกเว้น หรือพ้นเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับแต่ยังไม่จบหลักสูตรประถมศึกษา (ป.04) และหลักฐานแสดงผลการเรียนสำหรับผู้จบหลักสูตรประถมศึกษา (ป.05) ส่วนโรงเรียน 2 โรงเรียนได้จัดเตรียมระเบียบสะสม (ป.06) ด้วย นอกจากนี้ โรงเรียนยังจัดทำเอกสารขึ้นใช้เอง 2 ฉบับ คือ เอกสารตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และเอกสารบันทึกคะแนนการสอบกลางภาคและปลายภาคหรือปลายปี

ในการเตรียมเอกสารการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดจุดประสงค์ย่อย เพื่อการตรวจสอบโดยการใช้จุดประสงค์ ซึ่งอยู่ในหนังสือแบบเรียนที่นักเรียนใช้เรียน นอกจากนี้ โรงเรียนยังมีวิธีตรวจสอบที่แตกต่างกันไปอีก คือ มีการกำหนดกระบวนการในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ มีการกำหนดกระบวนการในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ และกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการตรวจสอบ มีการกำหนดเฉพาะพฤติกรรมที่ต้องการทำการตรวจสอบแต่เพียงอย่างเดียว และมีการกำหนดกระบวนการในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ รวมทั้งสร้างเครื่องมือการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ด้วยตนเอง สำหรับระยะเวลาในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดมอบให้อยู่ในดุลยพินิจของครูผู้สอน ส่วนจำนวนจุดประสงค์ที่ต้องตรวจสอบ โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้มีการตรวจสอบจุดประสงค์ละ 3 ครั้ง

สำหรับการทดสอบเก็บคะแนน โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้มีการทดสอบภาคเรียนละ 2 ครั้ง คือ ทดสอบกลางภาคเรียนและปลายภาคเรียนหรือปลายปี มี 1 โรงเรียน

กำหนดให้มีการทดสอบ 1 ครั้ง คือ การทดสอบปลายภาคเรียนหรือปลายปี เอกสารวัดผลและประเมินผลที่โรงเรียนทั้งหมดได้เตรียมไว้ ช่วยให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีสำเนาเอกสารการวัดผลและประเมินผลก่อนนำผลการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์ไปกรอกลงในแบบกรอกคะแนนการประเมินผลประจำปี (ป.02) นอกจากนี้ ครูยังสามารถนำหลักฐานการประเมิน มาช่วยในการติดตามและให้ความช่วยเหลือปรับปรุง หรือส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนได้ตรงตามความต้องการ

โรงเรียนทั้งหมดมีปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมการวัดผลและประเมินผล เพราะมีการชี้แจงหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 เกี่ยวกับการเตรียมเอกสารระยะเวลาและวิธีการในการทดสอบ และในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ไว้ล่วงหน้า ทำให้ปฏิบัติได้ตรงกัน

2.2 สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร

2.2.1 การจัดแผนงานด้านวิชาการ โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมแผนงานด้านวิชาการ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จะเน้นในเรื่องการแข่งขันในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ วิธีการจัดแผนงานด้านวิชาการคือ โรงเรียนส่วนใหญ่กำหนดให้หัวหน้าหมวดวิชาระดับมัธยมศึกษา จัดประชุมครูผู้สอนรายวิชาเดียวกัน ทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเพื่อสำรวจปัญหาด้านการเรียนการสอน พร้อมทั้งหาทางแก้ไข รวมทั้งเขียนโครงการเสนอโรงเรียนเพื่อขออนุมัติ ในการประเมินโครงการ โรงเรียนทั้งหมดมีการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการแล้ว แต่ไม่มีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน

ปัญหาการจัดแผนงานด้านวิชาการ พบว่า โรงเรียนทั้งหมดไม่มีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐาน และโรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาแตกต่างกันคือ ครูที่สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 2-3 กลุ่มประสบการณ์และเลือกวางแผนงานและโครงการทุกกลุ่มประสบการณ์ที่เน้นด้านวิชาการ ทำให้กลุ่มประสบการณ์อื่น ๆ ขาดบุคลากรในการวางแผนงานและโครงการ และไม่มีการดำเนินงานเพราะมีกิจกรรมอื่นแทรกซ้อน นอกจากนั้น หัวหน้าหมวดวิชาและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ยังมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงน้อย ช่วยพัฒนาการเรียนการสอนระดับประถมได้ไม่เต็มที่ สำหรับการแก้ปัญหาดังกล่าว โรงเรียนทั้งหมดจะจัดทำในปีการศึกษาหน้าด้วยการจัดระบบการวางตัวบุคลากรให้ชัดเจน และจัดให้มีการประเมินผล และบันทึกไว้เป็นหลักฐานอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง รวมทั้งจะให้ความรู้ความเข้าใจแก่บุคลากรในการวางแผนงานและโครงการ

2.2.2 การจัดครูเข้าสอน โรงเรียนส่วนใหญ่สำรวจความสามารถ ความถนัด และประสบการณ์ ตลอดจนสอบถามความสมัครใจของหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูก่อนจัดครูเข้าสอน ในการแต่งตั้งครูประจำชั้นประถมศึกษา 1-3 โรงเรียนทั้งหมดเลือกครูที่มีความถนัดในการสอน นักเรียนระดับประถมศึกษา มีความรับผิดชอบ และมีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งกำหนดให้ครูประจำชั้นสอนกลุ่มทักษะภาษาไทย และกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต รองลงมา คือกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ ส่วนครูประจำวิชา โรงเรียนส่วนใหญ่จะคัดเลือกครูที่สำเร็จวิชาเอกศิลปศึกษา นาฏศิลป์ดนตรี หรือพลศึกษา ให้สอนกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย

ปัญหาการจัดครูเข้าสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ครูสอนหลายกลุ่ม ประสบการณ์ และครูประจำวิชาต้องสอนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ทำให้ครูต้องเตรียม การสอนมากและไม่ถนัดในบางกลุ่มประสบการณ์ ทำให้การสอนกลุ่มประสบการณ์ดังกล่าวไม่มี คุณภาพ ปัญหาในเรื่องที่ครูขาดความถนัดในการสอนกลุ่มประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้สอน โรงเรียนส่วนใหญ่ให้การช่วยเหลือครูด้วยการให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ติดตามให้คำปรึกษาแนะนำ ในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล และส่งเข้ารับการฝึกอบรมเพิ่มเติม

2.2.3 การจัดตารางสอน โรงเรียนทั้งหมดเป็นผู้จัดตารางสอน โดยกำหนด ตัวครู ชั้น และกลุ่มประสบการณ์ รวมทั้งจำนวนคาบเวลาที่ครูแต่ละคนต้องสอนในหนึ่งสัปดาห์ วิธีจัด คาบเวลาของครูแต่ละคนลงในตารางสอนประจำวัน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดคาบเวลาให้แก่ครูที่สอน หลายระดับชั้นก่อน นอกจากนั้นยังคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหาวิชาในการจัดโรงเรียนทั้งหมด ปรับอัตราเวลาเรียนจากคาบละ 20 นาที เป็นคาบละ 50 นาที โดยที่ใน 1 สัปดาห์จะมีเวลาเรียนไม่ น้อยกว่าที่หลักสูตรกำหนด

โรงเรียนมีปัญหาบ่อยในการจัดตารางสอน เพราะโรงเรียนเปิด โอกาสให้ครูแลกเปลี่ยนคาบเวลากันได้ตามความสมัครใจ และแจ้งให้โรงเรียนรับทราบ

2.2.4 การนิเทศและติดตามผล โรงเรียนทั้งหมดมีการนิเทศภายในโดยการจัด ประชุมประจำเดือน ซึ่งเป็นการประชุมอบรมพร้อมกับประชุมทางวิชาการ นอกจากนี้ โรงเรียนทั้งหมด ยังได้จัดให้มีการนิเทศการสอนในชั้นเรียน โดยคณะกรรมการนิเทศ ครูผู้สอนซึ่งเป็นทั้งผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศภาคเรียนละ 1 ครั้ง โดยที่ก่อนการนิเทศ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศจะกำหนดพฤติกรรมและช่วงเวลาที่ จะทำการนิเทศ ผลการนิเทศการสอน ผู้นิเทศของโรงเรียนทั้งหมดจะมอบให้แก่โรงเรียนเพื่อติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูต่อไป

ปัญหาการนิเทศติดตามผล พบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีปัญหาแตกต่างกัน คือ คณะกรรมการนิเทศมีคาบสอนมาก หัวหน้าหมวดและหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์มีคาบสอนมาก และหัวหน้าหมวดมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรฉบับปรับปรุงน้อย ให้การสนับสนุนครูในชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-3 ได้ไม่เต็มที่ ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศและไม่ยอมรับกันและกัน การเตรียมตัวล่วงหน้าก่อนทำการนิเทศ ทำให้พฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง นอกจากนี้ การนิเทศการสอนในชั้นเรียนเพื่อให้มีปริมาณตามที่หน่วยราชการกำหนด ทำให้ครูไม่เปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน ในการแก้ปัญหาดังกล่าว โรงเรียนจะลดคาบสอนของคณะกรรมการนิเทศให้น้อยลงในปีการศึกษาหน้า และผู้บริหารโรงเรียนจะทำการนิเทศในชั้นเรียนอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ครูปรับปรุงพฤติกรรมกรรมการเรียนการสอนของตน

2.2.5 การส่งเสริมขวัญและกำลังใจ โรงเรียนทั้งหมดมีการส่งเสริมขวัญและกำลังใจให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูทุกคน ด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำหน้าที่ประจำวัน ส่งเข้ารับการฝึกอบรม มอบหมายหน้าที่ให้รับผิดชอบและให้สวัสดิการในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนให้ความสนใจ ติดตาม รับฟังปัญหาและข้อเสนอแนะของครู รวมทั้งให้การสนับสนุนด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ส่วนใหญ่ของโรงเรียนทั้งหมดส่งเสริมขวัญและกำลังใจของครูด้วยการให้คำแนะนำปรึกษา ให้ความช่วยเหลือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ รับฟังความคิดเห็นและปณิธานให้กำลังใจ

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาน้อยในการส่งเสริมขวัญและกำลังใจ นอกจากโรงเรียน 2 โรงเรียนพบปัญหา คือ ผู้บริหารโรงเรียนให้เวลากับหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูน้อย เพราะมีงานในหน้าที่มาก และมีการกระจายข้อมูลข่าวสารไม่ทั่วถึง ทำให้ครูที่ไม่ได้รับรู้ปฏิบัติงานได้ไม่เต็มที่ โรงเรียนแก้ปัญหาดังกล่าว ด้วยการที่ผู้บริหารโรงเรียนปรับปรุงระบบการทำงาน และจัดให้มีการประชาสัมพันธ์อย่างทั่วถึง

2.3 สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

2.3.1 การจัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำกำหนดการสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนส่วนใหญ่ไม่จัดทำกำหนดการสอน โรงเรียนที่จัดทำกำหนดการสอนมีวิธีทำคือ ศึกษาแนวการทำกำหนดการสอนจากคู่มือครูและแนวปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน แล้วจึงกำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์โดยศึกษาจากแบบเรียน ส่วน

โรงเรียน 2 โรงเรียน ทำกำหนดการสอนโดยการศึกษาเนื้อหาและจุดประสงค์จากหนังสือแบบเรียน แต่เพียงอย่างเดียว

ปัญหาการจัดทำกำหนดการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูมีความรู้ความเข้าใจน้อย ครูแก้ปัญหาด้วยการศึกษาเอกสารหลักสูตรเพิ่มเติมและปรึกษาครูที่มีประสบการณ์ในการทำกำหนดการสอน

2.3.2 การจัดแผนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูทำแผนการสอนด้วยตนเอง โดยใช้กำหนดการสอน คู่มือครูตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง คู่มือครูและแผนการสอนตามหลักสูตรก่อนปรับปรุง ตลอดจนเนื้อหาสาระจากแบบเรียนมาเป็นแนวในการจัดทำแผนการสอน รูปแบบของแผนการสอนของโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นแบบกิ่งตาราง

โรงเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาในการทำแผนการสอน เพราะครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้

2.3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่บันทึกไว้ในแผนการสอนหรือบันทึกการสอน ในการเลือกสื่อการสอน โรงเรียนส่วนใหญ่เลือกสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน และเลือกใช้สื่อประเภทของจริงที่หาได้ง่าย เทคนิคที่ครูใช้ส่วนใหญ่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน คือ การให้ทั้งครูและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง

ปัญหาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูไม่ชำนาญในการใช้สื่อการสอนและจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการ นอกจากนั้น นักเรียนในห้องยังมีจำนวนมากไม่สะดวกในการจัดกิจกรรมกลุ่ม วิธีแก้ปัญหาดังกล่าว ครูส่วนใหญ่แก้ปัญหาด้วยการศึกษาเอกสารหลักสูตรเพิ่มเติม และขอคำแนะนำจากครูที่มีประสบการณ์ ส่วนปัญหาเกี่ยวกับจำนวนนักเรียนครูมอบให้โรงเรียนเป็นผู้หาวิธีปรับปรุงแก้ไข

2.3.4 การจัดสอนซ่อมเสริม โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดสอนซ่อมเสริมเมื่อนักเรียนไม่ผ่านการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้วยการสอนซ่อมเสริมนักเรียนทั้งชั้นหรือสอนเป็นรายบุคคล และด้วยการให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดสอนซ่อมเสริมในเวลาเรียน ในช่วงพัก 10 นาที ช่วงพักเที่ยง หรือหลังเลิกเรียน

ปัญหาการจัดสอนซ่อมเสริม พบว่า โรงเรียนส่วนน้อย นักเรียนไม่มาเรียนตามเวลาที่ครูกำหนด หรือนักเรียนขาดความพร้อม ครูแก้ปัญหาดังกล่าวด้วยการให้เพื่อนคอยติดตามและขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง

2.3.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน โรงเรียนทั้งหมดจัดการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบการประเมินผลการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการ คือ มีการวัดผลและประเมินผลก่อนสอน ระหว่างสอน และหลังสอน ในการประเมินผลหลังสอน ครูส่วนใหญ่จะตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้นักเรียน ในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ โรงเรียนทั้งหมดมีการตรวจสอบประมาณ 5-7 ครั้ง และบันทึกผลที่ได้แต่ละครั้งเป็นระดับคุณภาพต่อจากนั้น จึงนำระดับคุณภาพที่ได้จากการตรวจสอบแต่ละครั้งมาหาค่าเฉลี่ยสำหรับการวัดผลและประเมินผลในแต่ละภาคเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่น่าจะเน้นที่ได้จากการทดสอบกลางภาคแต่ละภาคเรียน มารวมกับคะแนนทดสอบปลายภาค

ปัญหาการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ พบว่า ครูไม่มีความมั่นใจในการสร้างเครื่องมือตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ และการกำหนดหลักเกณฑ์ในการสังเกตพฤติกรรม ครูแก้ปัญหาด้วยการศึกษาเอกสารหลักสูตรเพิ่มเติม

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยที่ได้เสนอข้างต้นมีข้อค้นพบที่น่าสนใจ และสมควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. สภาพและปัญหาการเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตร

1.1 การเตรียมบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูทุกคน ให้มีความพร้อมในการใช้หลักสูตร ด้วยการให้เอกสารหลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตร รวมทั้งวารสารทางการศึกษาต่าง ๆ ไว้ศึกษาด้วยตนเอง นอกจากนี้ โรงเรียนยังส่งผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ และครูบางคน เข้ารับการฝึกอบรมในเรื่องการใช้หลักสูตร บุคลากรที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมนั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ได้ให้การสนับสนุน ด้วยการจัดเตรียมเอกสารหลักสูตรไว้ให้ศึกษา รวมทั้งจัดให้มีการถ่ายทอดสาระสำคัญของหลักสูตร ตลอดจนจัดประชุมอบรมประจำสัปดาห์หรือประจำเดือนในเรื่องของหลักสูตร อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูในโรงเรียนส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรไม่ค่อยชัดเจน และนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้น้อย ผู้วิจัยพบว่าการศึกษาเอกสาร การเข้าฟังการบรรยาย หรือการเข้ารับการฝึกอบรม บุคลากรได้รับความรู้ความเข้าใจ

เข้าใจทางทฤษฎีและหลักการ แต่ด้านบุคลากรไม่ได้นำความรู้ที่ได้รับมาประยุกต์ใช้อย่างจริงจัง ตามแนวดำเนินการที่หลักสูตรฉบับปรับปรุงกำหนดไว้ การจัดการเรียนการสอนย่อมไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ดังนั้น แม้ว่าการนำหลักสูตรไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนจะพบอุปสรรคบ้าง แต่ผลที่ตามมาคือ นักเรียนจะมีลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรฉบับปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535) ที่ว่า การที่ครูได้ศึกษาหลักสูตรและทำความเข้าใจให้ด่องแท้งกับกระบวนการใช้หลักสูตร ตลอดจนให้โอกาสตนเองในการฝึกทักษะกระบวนการต่าง ๆ เพื่อสอดแทรกลงในแผนการสอน ครูจะมีประสิทธิภาพในการสอนมากขึ้น นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังเห็นว่าหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการให้คำปรึกษาแนะนำครูในกลุ่มประสบการณ์ด้วยเรื่องหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามแนวดำเนินการของหลักสูตร การเลือกหนังสือเรียน และการใช้สื่อการสอน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ทุกคนจึงควรได้รับการสนับสนุนให้มีความรู้ในเรื่องสำคัญ ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตรอย่างด่องแท้ง ดังที่คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา (2535) กล่าวว่า ควรให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรเข้าใจตรงกัน ในจุดสำคัญของหลักสูตร เช่น สารการเปลี่ยนแปลงของหลักสูตรฉบับปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการ การจัดกิจกรรมตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียนและการยึดหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรในเรื่องดังกล่าว จะช่วยให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ให้ความช่วยเหลือครูในกลุ่มได้อย่างมีคุณภาพ

1.2 การเตรียมสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมสื่อการสอนทุกกลุ่มประสบการณ์ โดยการสนับสนุนด้วยการจัดซื้อสื่อที่ผลิตยากไว้บริการครู จัดเตรียมห้องเก็บสื่อและจัดให้มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบอำนวยความสะดวกให้แก่ครู และให้วัสดุสิ้นเปลืองเพื่อใช้ในการผลิตสื่อการสอน รวมทั้งส่งบุคลากรบางคนเข้ารับการฝึกอบรม ในเรื่องของการผลิตสื่อการสอน หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์และครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ ผลิตสื่อการสอนโดยศึกษาจากเนื้อหาในหนังสือแบบเรียน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่าในการเลือกผลิตสื่อการสอนนั้น ครูควรศึกษาจากแผนการสอน เพราะจะช่วยครูให้เลือกสื่อได้สอดคล้องกับลักษณะเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ซึ่งมีกำหนดไว้แล้วในแผนการสอน ดังที่สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2536) ที่กล่าวถึงการผลิตสื่อการสอนหรือการเลือกใช้สื่อการสอนว่า การกำหนดอุปกรณ์การสอนจะต้องกำหนดให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแผนการสอน และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534) ก็ได้กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า ในการเลือกใช้สื่อการสอนหรือผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้นั้น ครูจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ลักษณะเนื้อหาวิชาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์ จุดประสงค์การเรียนรู้และตัวผู้เรียน เพื่อจะได้จัดสื่อการเรียนการสอนได้เหมาะสมและเพียงพอ

นอกจากนั้นยังต้องคำนึงถึงสภาพท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนเพื่อสามารถนำวัสดุของท้องถิ่นมาใช้ในการผลิต

ส่วนประเด็นที่ครูไม่เห็นความจำเป็น ในการใช้สื่อจัดการเรียนการสอนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าโรงเรียนควรให้ความรู้แก่ครูในเรื่องนี้ เพราะการใช้สื่อการสอนช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็ว และสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่นักเรียน ช่วยให้เกิดความสนใจมากขึ้น ทั้งยังช่วยให้นักเรียนเกิดความสุขสนุกสนานในการเรียนอีกด้วย ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวถึงความสำคัญของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้ คือ ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียนต่อเรื่องที่จะเรียน ช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้โดยการปฏิบัติ ช่วยให้เกิดประสบการณ์ที่เป็นรูปแบบแก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอน และช่วยสร้างสภาพการณ์ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของนักเรียน นอกจากนี้ การที่โรงเรียนกระตุ้นครูให้ผลิตสื่อการสอนขึ้นใช้เอง ยังเป็นโอกาสให้ครูพัฒนาวิธีสอนของครูให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะในการผลิตสื่อ ครูจะต้องรู้เป้าหมายแน่ชัดว่าจะต้องใช้สื่ออะไรในการสอนแต่ละครั้ง ครูจะต้องนำไปใช้ประกอบการสอนด้วยเทคนิคกระบวนการสอนวิธีใด และครูจะต้องทราบว่าจะนำไปใช้เมื่อไรในกระบวนการเรียนการสอน

1.3 การเตรียมอาคารสถานที่ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนทั้งหมดมีการเตรียมอาคารสถานที่ เพื่อให้การใช้หลักสูตรประถมศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยขอกกล่าวในประเด็นที่เกี่ยวกับห้องเรียน ห้องวิทยาศาสตร์ และห้องแนะแนว ดังนี้คือ

ห้องเรียน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดโต๊ะและเก้าอี้ของนักเรียน เป็นแถวตอนลึก และจำนวนนักเรียนแต่ละห้องมีมาก ไม่สะดวกแก่การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการกลุ่ม ผู้วิจัยเห็นว่าห้องเรียนเป็นสถานที่ที่นักเรียนใช้ชีวิตส่วนใหญ่ร่วมกับผู้อื่นขณะอยู่ที่โรงเรียน ในห้องเรียนนักเรียนได้เรียนรู้ ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ฝึกการคบหาสมาคมกับเพื่อน ๆ การจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียนจึงเป็นเรื่องสำคัญที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนดังเช่น คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา (2535) กล่าวถึง การจัดที่นั่งของผู้เรียนว่า การจัดที่นั่ง ควรคำนึงถึงทางที่ผู้เรียนจะต้องใช้เดินไปมาหากัน และความคล่องตัวของการเคลื่อนย้ายในการปฏิบัติกิจกรรม การจัดที่นั่งแบบเรียนเป็นแถวตอนลึก หันหน้าตรงไปที่กระดานดำทั้งหมด ยังใช้ได้ในกรณีที่ต้องการให้ผู้เรียนฟังคำบรรยายหรือคำอธิบาย แต่เมื่อจะปฏิบัติกิจกรรมอื่น ๆ ควรปรับปรุงการจัดที่นั่งใหม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนการสอนในครั้งนั้น ๆ และเพื่อให้มีความคล่องตัวในการจัดกิจกรรม

ห้องวิทยาศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดห้องวิทยาศาสตร์ไว้ให้นักเรียนใช้ร่วมกันทั้งระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และการจัดห้องวิทยาศาสตร์ไม่

ตอบสนองความต้องการของหลักสูตรประถมศึกษา นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้บริการ ผู้วิจัยเห็นว่า ห้องวิทยาศาสตร์เป็นห้องประกอบที่สำคัญห้องหนึ่งของหลักสูตรประถมศึกษา ทั้งนี้เพราะโครงสร้างของกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตเน้นให้ผู้เรียนมีกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และในการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรกำหนดให้นักเรียนทำการทดลอง สังเกต บันทึกข้อมูล อภิปราย และสรุปผลการทดลองเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียน ดังนั้น โรงเรียนควรจัดห้องวิทยาศาสตร์ที่มีวัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือทดลองทางวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เพื่อเอื้ออำนวยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนดไว้

ห้องแนะแนว ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ไม่ได้จัดห้องแนะแนวไว้สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ผู้วิจัยเห็นว่า โรงเรียนจะพัฒนาศักยภาพของนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายตามปรัชญาของโรงเรียนที่ว่า "อบรมเยาวชนให้เป็นบุคคลสมบูรณ์แบบ เพื่อเป็นศาสนิกชนที่ดีและพลเมืองที่สุจริต" ได้นั้น จะต้องอาศัยงานแนะแนวเป็นปัจจัยหนึ่งด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ บังอร เอี่ยมรอด (2535) ที่กล่าวว่า งานแนะแนวเป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อนักเรียนทุกคนในโรงเรียน ทั้งในด้านการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้น แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของนักเรียนให้เจริญถึงขีดสุดเต็มความสามารถของแต่ละบุคคล และเพื่อให้การแนะแนวในระดับประถมศึกษาสามารถพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กได้อย่างแท้จริง โรงเรียนจึงควรให้ความสำคัญแก่การแนะแนว โดยจัดกิจกรรมและบริการต่าง ๆ ที่สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กแต่ละคน รวมทั้งจัดเตรียมบุคลากรที่สามารถติดตามนักเรียนได้เป็นรายบุคคล ผู้วิจัยเห็นว่า บุคคลที่สามารถทำหน้าที่นี้ได้เป็นอย่างดี ได้แก่ ครูประจำชั้นของนักเรียนนั่นเอง โรงเรียนจึงควรส่งเสริมให้ครูประจำชั้นมีบทบาทในงานแนะแนวและรับผิดชอบแก้ปัญหา และพัฒนานักเรียนในชั้นของตน ซึ่งสอดคล้องกับ ประหยัด ทองมาก (2535) ที่กล่าวว่า การกำหนดให้ครูทุกคนทำหน้าที่ช่วยเหลือและพัฒนาเด็กในชั้นที่ตนรับผิดชอบ จะช่วยให้การดำเนินงานแนะแนวของโรงเรียนสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคล

2. สภาพและปัญหาการบริหารหลักสูตร

2.1 การจัดแผนงานด้านวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนที่มีระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ มอบหมายให้หัวหน้าหมวดเป็นผู้ประชุมวางแผนงานและโครงการร่วมกับครูที่สอนรายวิชาเดียวกันทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และโครงการส่วนใหญ่จะเน้นที่ระดับมัธยมศึกษา มากกว่าระดับประถมศึกษา เพราะหัวหน้าหมวดวิชาเป็นผู้รับผิดชอบวางโครงการ นอกจากนั้น หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์บางคนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวางแผนงานและโครงการน้อย ผู้วิจัยเห็นว่า การวางแผนงานและโครงการเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นการยกระดับมาตรฐานทางวิชาการของ

โรงเรียนให้สูงขึ้น โรงเรียนที่เปิดสอนระดับประถมศึกษาควรให้หัวหน้ากลุ่มประสบการณ์เข้ามามีส่วนในการวางแผนงานและโครงการ เพราะสามารถให้คำปรึกษาหรือแนะนำในการกำหนดงานที่สำคัญ ๆ ในระดับประถมศึกษาได้ถูกต้อง ตอบสนองหลักการและจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับที่ อัมภา บุญช่วย (2537) กล่าวว่า การกำหนดงานที่จะต้องทำเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ทุกฝ่ายในโรงเรียนควรได้ร่วมมือกันปรึกษาหารือ และพิจารณากำหนดงานที่ต้องทำ เช่น งานปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน งานส่งเสริมวิชาการ งานบริการเกี่ยวกับวัสดุ สื่อการสอน อาคารสถานที่ ตลอดจนการติดต่อประสานงานกับหน่วยต่าง ๆ ในระดับโรงเรียน ระดับกลุ่มโรงเรียน และสถาบันอื่น ๆ ในการพิจารณากำหนดงานที่สำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า หากหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์เข้ามามีส่วนช่วยในการวางแผนงานด้านวิชาการของโรงเรียนแล้ว การวางโครงการของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาจะตอบสนองหลักการ และจุดหมายของหลักสูตรมากขึ้น มาตรฐานงานวิชาการในระดับประถมศึกษาของโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนการประชุมประเมินผล หลังจากที่โรงเรียนดำเนินงานตามโครงการแล้ว โรงเรียนส่วนใหญ่จะมีการประชุมประเมินผลโดยผู้รับผิดชอบโครงการร่วมกับโรงเรียน แต่มีการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานน้อย ผู้วิจัยเห็นว่าในการดำเนินงานด้านต่าง ๆ การประเมินผล มีความสำคัญยิ่ง และการบันทึกผลการประเมินไว้เป็นหลักฐานจะช่วยในการนำข้อมูลย้อนกลับมาพิจารณา ทบทวน และปรับปรุงวิธีดำเนินการให้ดีขึ้นต่อไป นอกจากนี้ยังเป็นหน้าที่ของผู้รับผิดชอบโครงการที่จะต้องประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานให้ผู้บริหารรับทราบ เพื่อตัดสินใจปรับปรุงแก้ไขโครงการหรือดำเนินการต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับที่ กฤษณา โอภาสวัฒนา (2527) กล่าวว่า เมื่อผู้บริหารได้รับรายงานประเมินผลในช่วงใดช่วงหนึ่งของแผนหรือโครงการหน้าที่ของผู้บริหาร คือ วินิจฉัย ตัดสินใจที่จะดำเนินการแก้ปัญหาหรือพัฒนาหรือปรับปรุงงานให้มีประสิทธิภาพและก้าวหน้าอยู่เสมอ

2.2 การนิเทศและติดตามผล ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการนิเทศด้วยการประชุมอบรมพร้อมกับประชุมทางวิชาการโดยผู้บริหารโรงเรียน เพื่อให้ครูจัดการเรียนการสอนตามปรัชญาและนโยบายของโรงเรียน และตามแนวหลักสูตรฉบับปรับปรุง และมีการนิเทศการสอนในชั้นเรียนโดยคณะกรรมการนิเทศ ครูผู้สอนซึ่งเป็นทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และผู้บริหารโรงเรียนในการนิเทศโดยการอบรมพร้อมกับให้ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำนั้น ผู้วิจัยเห็นว่า สอดคล้องกับความหมายของการนิเทศการศึกษาที่ ไวลส์ (อ้างถึงใน วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์, 2536) กล่าวไว้ว่า การนิเทศการศึกษา คือ การช่วยเหลือพัฒนาสภาวะการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และการนิเทศการศึกษาเป็นกิจกรรมและบริการที่ช่วยปรับปรุงการสอน ช่วยให้ครูทำงานในหน้าที่ได้ดีขึ้น มีขวัญดีขึ้น มีมนุษยสัมพันธ์ดีขึ้น และกิจกรรมเหล่านี้รวมถึงการอบรมครูและพัฒนาหลักสูตรด้วย

ส่วนการนิเทศการสอนในชั้นเรียนโดยบุคลากรของโรงเรียนนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นการจัดที่ถูกต้อง อย่างไรก็ตาม ผลการวิจัยพบว่า การนิเทศการสอนในชั้นเรียนมีปัญหาในเรื่องผู้นิเทศมีคาบสอนมาก รวมทั้งผู้นิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศการสอนในชั้นเรียน และไม่ยอมรับกันและกัน ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรแก้ปัญหาด้วยการลดคาบสอนของผู้นิเทศให้น้อยลง และจะต้องทำให้ครูมีใจเป็นอันดับแรกว่า การนิเทศการสอนในชั้นเรียนเป็นการร่วมมือกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ เพื่อแก้ปัญหการเรียนการสอนโดยใช้ กระบวนการสังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน แล้วนำข้อมูลที่บ้านทักหรือสังเกตได้ไปวิเคราะห์ และหาทางปรับปรุงพฤติกรรมการสอนร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ดร.นิพนธ์ ไทยพานิช (2527) ที่กล่าวไว้เกี่ยวกับการนิเทศแบบเทคนิคว่า ในการนิเทศแบบคลินิกมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับที่เด่นชัดในทันทีทันใด เกี่ยวกับพฤติกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน เพื่อวินิจฉัยและปรับปรุงกระบวนการสอนร่วมกัน เพื่อช่วยเหลือครูให้พัฒนาทักษะการใช้ยุทธวิธีการสอน เพื่อช่วยพัฒนาทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการสอนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และเพื่อช่วยให้ผู้นิเทศพัฒนาตนเองอย่างจริงจัง เพื่อเป็นตัวอย่างให้แก่ครู นอกจากนี้ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องตระหนักว่า ธรรมชาติของผู้สอนมักไม่ค่อยยอมรับความสามารถของผู้ที่อยู่ในระดับเดียวกัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรให้ความรู้ ประสบการณ์ และความกระตือรือร้น แก่บุคคลระดับหัวหน้า หรือครูผู้เชี่ยวชาญ และมีการมอบหมายงานให้ชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความมั่นใจ และเกิดการยอมรับมากขึ้น อันเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครูผู้ทำการนิเทศและผู้รับการนิเทศ ทำให้มีความพร้อมที่จะพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

3. สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร

3.1 การจัดทำกำหนดการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไม่ได้จัดทำกำหนดการสอน เพราะครูบางคนใช้เอกสารที่หน่วยราชการจัดทำขึ้นแทน กำหนดการสอน ส่วนครูบางคนไม่จัดทำกำหนดการสอนเพราะมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีทำน้อย ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ครูไม่ค่อยเข้าใจวิธีทำกำหนดการสอน เป็นเพราะไม่สามารถนำหลักเกณฑ์ที่คู่มือการใช้หลักสูตรเสนอแนะไว้มาประยุกต์ใช้ จึงไม่สามารถทำกำหนดการสอนได้ โรงเรียนควรให้ความช่วยเหลือครูในโรงเรียนเกี่ยวกับการจัดทำกำหนดการสอน และในเรื่องการนำหลักสูตรไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วย โดยการจัดประชุมปฏิบัติงานให้แก่ครู เพื่อให้ครูมีโอกาสนำความรู้ที่ได้รับไปใช้อย่างจริงจังและมีคุณภาพ ซึ่งสอดคล้องกับ กิติมา ปรีดีดิลก (2532) ที่กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นการช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีความเข้าใจในบทบาทและหน้าที่ของตน เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงาน การประชุมจะช่วยให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งจะช่วยให้การทำงาน

ของครูมีประสิทธิภาพสูงขึ้น

3.2 การจัดทำแผนการสอน ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูจัดทำแผนการสอนโดยการนำเอากำหนดการสอนมาขยายในรายละเอียด หรือนำเอกสารที่หน่วยราชการส่วนกลาง และส่วนท้องถิ่นจัดทำขึ้นมาใช้เป็นแนวในการเขียนแผนการสอน หรือใช้หนังสือแบบเรียน ครูส่วนใหญ่ไม่มีปัญหาในการทำแผนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า เอกสารที่หน่วยราชการจัดขึ้นเป็นคู่มือให้แก่ครู หรือหนังสือแบบเรียนที่สำนักพิมพ์ต่าง ๆ พิมพ์จำหน่าย ผู้จัดทำจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักสูตรประสบการณ์ต่าง ๆ อย่างชัดเจน จึงจะสามารถจัดเนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอนและจุดประสงค์ให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนด การที่ครูผู้สอนนำเอกสารดังกล่าวมาเป็นแนวในการเขียนแผนการสอน น่าจะไม่มีปัญหาดังที่ครูส่วนใหญ่กล่าว อย่างไรก็ตาม การวิเคราะห์หลักสูตรจะช่วยให้ครูผู้สอนที่มาจากเนื้อหาที่ครูจะต้องสอนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ผู้วิธีการจัดการเรียนการสอนให้ตรงตามที่หลักสูตรกำหนด และรู้ทิศทางที่จะนำนักเรียนให้บรรลุเป้าหมาย โดยอาศัยการเรียนการสอนแต่ละครั้ง สำนักคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) กล่าวว่า การที่จะทำแผนการสอนได้ ครูจะต้องสามารถวิเคราะห์หลักสูตรให้ได้เสียก่อน การวิเคราะห์หลักสูตร เป็นการทำความเข้าใจว่าหลักสูตรต้องการอะไร เมื่อสอนไปแล้วนักเรียนจะเกิดพฤติกรรมอย่างไร จากการวิเคราะห์หลักสูตร ครูจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรม เนื้อหาและจุดประสงค์ ซึ่งจะนำไปสู่การทำแผนการสอนต่อไป ผู้วิจัยเห็นว่า แผนการสอนเป็นเครื่องมือสำคัญ เพราะเป็นการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนจะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ได้ดี ต่อเมื่อการเขียนแผนการสอนของครูมีประสิทธิภาพ ในการเขียนแผนการสอน นอกจากการจัดทำแผนการสอนตามหัวข้อที่กรมวิชาการกำหนดแล้ว ในแผนการสอนควรสอดแทรกลักษณะการเรียนรู้ ให้สอดคล้องกับจุดเน้นและแนวการใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงด้วย ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ได้กล่าวถึงแผนการสอนที่ดีว่า ควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่เข้าลักษณะ 4 ประการ คือ มีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติให้มากที่สุด เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบคำตอบ หรือทำสำเร็จด้วยตนเอง เน้นทักษะกระบวนการ มุ่งให้นักเรียนรับรู้และนำไปใช้ได้จริง ส่งเสริมและใช้วัสดุอุปกรณ์ที่สามารถจัดหาได้ในท้องถิ่น หลีกเลี่ยงการใช้วัสดุอุปกรณ์สำเร็จราคาสูง

3.3 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่ได้บันทึกไว้ในแผนการสอน ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการสอนเป็นการปฏิบัติที่ถูกต้อง เพราะในแผนการสอนครูได้กำหนดเนื้อหา จุดประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสื่อการสอนไว้ล่วงหน้าให้สอดคล้องกับจุดเน้นและ

แนวการใช้หลักสูตร นอกจากนี้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูส่วนใหญ่ใช้เทคนิคการสอน โดยให้ทั้งครูและนักเรียนเป็นศูนย์กลาง แต่พบปัญหาในการนำทักษะกระบวนการไปใช้ในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งวิธีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ทักษะกระบวนการ วัลลภ กันทรพัญ์ (2535) กล่าวว่า จะต้องเริ่มตั้งแต่การเขียนแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียน โดยเน้นการปฏิบัติซึ่งสามารถกำหนดภาวะงาน ในกรณีเช่นนี้ ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้ทักษะกระบวนการได้ทุกชั้นตอน โดยจะจำแนกให้ครบทั้ง 9 ชั้น หรือจะรวมบางชั้นตอนเข้าด้วยกันก็ได้ แต่ถ้าครูกำหนดจุดประสงค์ของบทเรียน โดยไม่ได้เน้นการปฏิบัติ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู ก็ไม่จำเป็นต้องใช้ทักษะกระบวนการทุกชั้นตอน แต่จะสอดคล้องชั้นตอนลงไปในการจัดการเรียนการสอนนั้น ดังนั้น จุดประสงค์ของบทเรียนจึงเป็นตัวกำหนดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สำหรับการเลือกสื่อการสอน ผลการวิจัยพบว่า ครูในโรงเรียนส่วนใหญ่ เลือกสื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาของบทเรียน ผู้วิจัยเห็นว่า วิธีเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสม ครูควรจะต้องเลือกสื่อให้สอดคล้องกับการสอนที่จะต้องนำลักษณะเนื้อหาวิชาของแต่ละกลุ่มประสบการณ์มาพิจารณาร่วมกับสภาพความพร้อมของผู้เรียน และสภาพแวดล้อมในโรงเรียน ครูจึงจะสามารถกำหนดสื่อการสอนได้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบในการตัดสินใจเลือกสื่อการสอน คือ ครูจะต้องวิเคราะห์เนื้อหาวิชาของกลุ่มประสบการณ์ว่าใช้กระบวนการใด เพื่อจะกำหนดสื่อได้ถูกต้อง ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ว่า ต้องการให้เกิดอะไรแก่ผู้เรียน นอกจากนี้ ครูยังต้องคำนึงถึงวัยและจำนวนผู้เรียน เพื่อจะได้จัดสื่อให้เหมาะสมและเพียงพอ สภาพท้องถิ่นและสภาพแวดล้อมในโรงเรียนก็เป็นตัวกำหนดว่าสื่อการสอนที่ครูเลือกใช้นั้นสามารถจัดหาและนำไปใช้ได้มีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

3.4 การจัดสอนซ่อมเสริม ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดสอนซ่อมเสริม เมื่อนักเรียนไม่ผ่านการตรวจสอบจุดประสงค์การเรียนรู้ ในการจัดสอนซ่อมเสริม ครูส่วนใหญ่สอนในเวลาเรียน ในช่วงพัก 10 นาที ช่วงพักเที่ยง หรือหลังเลิกเรียน วิธีสอนของครูส่วนใหญ่คือ สอนซ้ำใหม่ทั้งชั้น เมื่อนักเรียนไม่ผ่านการตรวจสอบจุดประสงค์เป็นจำนวนมาก ถ้ามีที่ไม่ผ่านการตรวจสอบจุดประสงค์เป็นจำนวนน้อย ครูจะสอนเป็นรายบุคคล หรือให้เพื่อนที่เรียนดีช่วยสอนหาหนังสือให้เด็กอ่านเพิ่มเติม หรือให้นักเรียนฝึกปฏิบัติจนเกิดทักษะ ผู้วิจัยเห็นว่าสาเหตุที่ครูส่วนใหญ่สอนซ่อมเสริมนั้น สอดคล้องกับระเบียบของการวัดผลและประเมินผล (กรมวิชาการ, 2533) ที่ระบุว่า เมื่อจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแล้ว ครูจะต้องประเมินผลว่า ผู้เรียนแต่ละคนบรรลุหรือผ่านจุดประสงค์ข้อใดบ้าง ถ้ามีผู้เรียนคนใดไม่ผ่านจุดประสงค์ข้อใดก็ให้ สอนซ่อมเสริมทันทีเป็นรายกิจกรรม ส่วนวิธีสอนซ่อมเสริมของครูส่วนใหญ่ สอดคล้องกับ ลือชา สร้อยนาม (2526) เสนอแนะไว้ คือ การสอนแบบตัวต่อตัว สอนเป็นกลุ่มย่อยให้นักเรียนสอนกันเอง การใช้แบบเรียนสำเร็จรูป และ

การสอนแบบตัวต่อตัว สอนเป็นกลุ่มย่อยให้นักเรียนสอนกันเอง การใช้แบบเรียนสำเร็จรูป และการให้ งานเพิ่มเติม ส่วนเวลาที่ใช้ซ่อมเสริมสอดคล้องกับ อัมภา บุญช่วย (2537) ที่กล่าวไว้ว่า การสอนซ่อม เสริมอาจสอนในเวลาเรียนช่วงเช้าก่อนเข้าเรียน ขณะพักรับประทานอาหารกลางวัน หรือหลังจากเลิก เรียน แต่ในการสอนแต่ละครั้ง ไม่ควรใช้เวลานานเกินไป ส่วนปัญหาการสอนซ่อมเสริมที่ครูพบ คือ นักเรียนไม่ไปเรียนซ่อมเสริมตามที่ครูกำหนด หรือนักเรียนขาดความพร้อม ซึ่งครูได้หาทางแก้ไขโดย ให้เพื่อนติดตาม และขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ผู้วิจัยเห็นว่า เป็นการแก้ไขที่ถูกต้อง ส่วนปัญหาที่ นักเรียนขาดความพร้อมนั้น ครูควรศึกษาสาเหตุที่นักเรียนมีปัญหาดังกล่าว ซึ่งอาจเป็นสาเหตุด้านสติ ปัญญา ด้านจิตใจหรือสาเหตุที่เกิดจากสภาพครอบครัว เพื่อให้ความช่วยเหลือได้ถูกต้อง อัมภา บุญช่วย (2537) ได้เสนอแนะวิธีช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดความพร้อมไว้ว่า ครูควรศึกษาสาเหตุการเรียนอ่อน ของนักเรียน ชี้แจงปัญหาของนักเรียนให้ผู้ปกครองเข้าใจ เพื่อขอความร่วมมือในการแก้ปัญหา ถ้า นักเรียนเรียนอ่อนหลายวิชา ควรแก้ไขหรือสอนซ่อมเสริมทีละอย่าง ไม่ควรสอนซ่อมเสริมครั้งเดียว กันหลายวิชา ควรใช้วิธีการใหม่ ๆ ตลอดจนอุปกรณ์การสอนก็ควรที่จะเพิ่มเติมให้แปลกเปลี่ยนไปจาก เดิม หลังจากการสอนซ่อมเสริมแล้ว ครูจะต้องติดตามผลงานอย่างใกล้ชิด

3.5 การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอน ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่จัดการวัดผลและประเมินผลตามระเบียบการประเมินการเรียนของกระทรวงศึกษาธิการในการ ตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนส่วนใหญ่ตรวจสอบโดยใช้แบบ ทดสอบในหนังสือแบบเรียน ส่วนบางโรงเรียนมีการวิเคราะห์จุดประสงค์ใน ป.02 และกำหนด พฤติกรรมย่อย ๆ และสร้างเครื่องมือวัดที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนั้น ๆ ด้วยตนเอง ผู้วิจัยเห็นว่า การที่ โรงเรียนตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้แบบทดสอบในหนังสือแบบเรียนหรือสร้าง เครื่องมือขึ้นเองเพื่อใช้ตรวจสอบก็ดี ครูทุกคนจะต้องสามารถวิเคราะห์ลักษณะของจุดประสงค์ที่จะ ทำการตรวจสอบให้ได้ เพื่อให้การตรวจสอบของครูมีผลตรงตามที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับ ระเบียบการประเมินผลการเรียน (กรมวิชาการ, 2533) ที่ว่า ในการตรวจสอบการผ่านจุดประสงค์การ เรียนรู้นั้น ครูต้องใช้วิธีการและเครื่องมือให้ถูกต้อง เหมาะสมกับลักษณะของแต่ละจุดประสงค์ ซึ่ง เน้นพัฒนาการของผู้เรียนไปคนละด้าน ถ้าจุดประสงค์ใดเป็นเรื่องการปฏิบัติก็จะต้องตรวจสอบจาก การปฏิบัติ จุดประสงค์ข้อใดเป็นความคิดก็จะต้องตรวจสอบจากความคิด จึงจะสอดคล้องกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยยังพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่มีการทดสอบเก็บคะแนนภาคเรียนละ 2 ครั้ง คือ การ ทดสอบเก็บคะแนนกลางภาคและปลายภาคหรือปลายปี โดยนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบทั้ง 2 ครั้ง มารวมกัน แล้วรับเป็นระดับคะแนน ส่วนโรงเรียน 1 โรงเรียนมีการทดสอบเก็บคะแนนปลายภาค หรือปลายปีเพียงครั้งเดียว ผู้วิจัยเห็นว่า การทดสอบเก็บคะแนน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง คือ การสอบกลาง ภาคและปลายภาคที่โรงเรียนส่วนใหญ่จัดทำนั้น เป็นการจัดทำที่เหมาะสม เพราะในการทดสอบเป็น

ระยะ ๆ จะช่วยให้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบผลการเรียนของตนและปรับปรุงแก้ไขหรือพัฒนาให้ดีขึ้น นอกจากนี้ ผลการประเมินยังเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียนและการสอนของครู ซึ่งสอดคล้องกับ เอนก พ.อนุกุลบุตร (ม.ป.ป.) ที่กล่าวว่า การใช้ผลการสอบในระบบการเรียนการสอน มีจุดประสงค์เพื่อประเมินผลย่อย ซึ่งเป็นการใช้ผลการสอบเพื่อเปรียบเทียบการสอบก่อนเรียนกับหลังเรียน หรือต้นภาคเรียนและปลายภาคเรียน เพื่อดูพัฒนาการในการเรียนของนักเรียนว่ามีมากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ ยังสามารถใช้ผลการสอบเป็นข้อมูลป้อนกลับแก่ครูและนักเรียน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาวิธีเรียน วิธีสอน และกำหนดกิจกรรมการสอนซ่อมเสริมได้ถูกต้อง

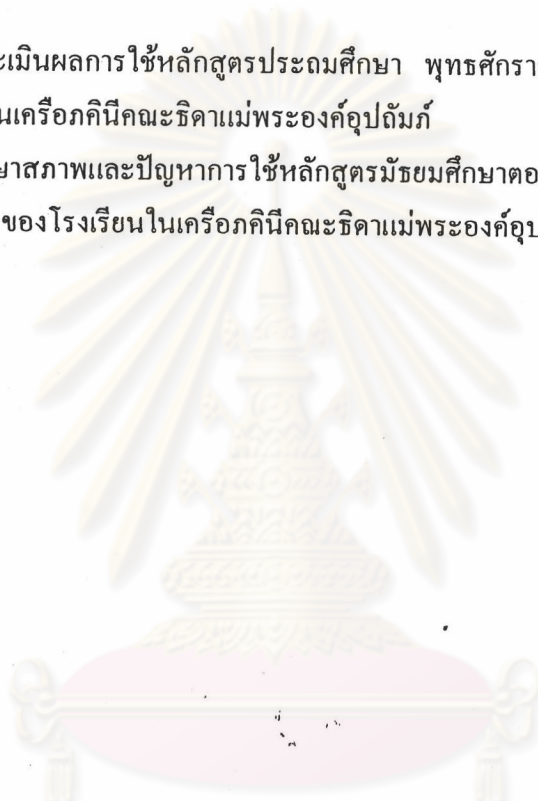
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ดังนี้คือ

1. โรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารโรงเรียนพัฒนาระบบการนิเทศภายในให้มีคุณภาพ โดยเฉพาะการนิเทศการสอนในชั้นเรียน เพื่อช่วยเหลือครูให้นำหลักสูตรประถมศึกษาดัดแปลงไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. จัดสายบริหารงานวิชาการให้ชัดเจน โดยกำหนดให้มีผู้รับผิดชอบจัดการเรียนการสอนระดับต่าง ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมหัวหน้ากลุ่มประสบการณ์ให้มีบทบาทในการให้ความร่วมมือพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาให้มาก
3. ลดจำนวนนักเรียนในโรงเรียนให้มีจำนวนที่พอเหมาะ เพื่อให้การอบรมสั่งสอนนักเรียนเป็นไปอย่างทั่วถึง และสามารถคำนึงถึงปัจเจกบุคคลของนักเรียน
4. จัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของบุคลากรในโรงเรียน
5. ส่งเสริมงานแนะแนวของโรงเรียนในระดับประถมศึกษาให้มีคุณภาพมากขึ้น สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กในวัยนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์
2. ประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์
3. ศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์อุปถัมภ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย